

КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

Про тварин, які живуть поруч

Методичний кейс

до Всесвітнього дня тварин

Зоя Жеребкіна, завідувач бібліотеки,

Ганна Павлова, бібліотекар

Всесвітній день тварин було встановлено на конференції екологів у Флоренції в 1931 році.

Датою святкування визначили 4 жовтня – день пам'яті святого Франциска Ассізького, покровителя та захисника всіх тварин.

Мета свята – звернути увагу суспільства на проблеми захисту прав тварин, умови їх утримання та благополуччя.

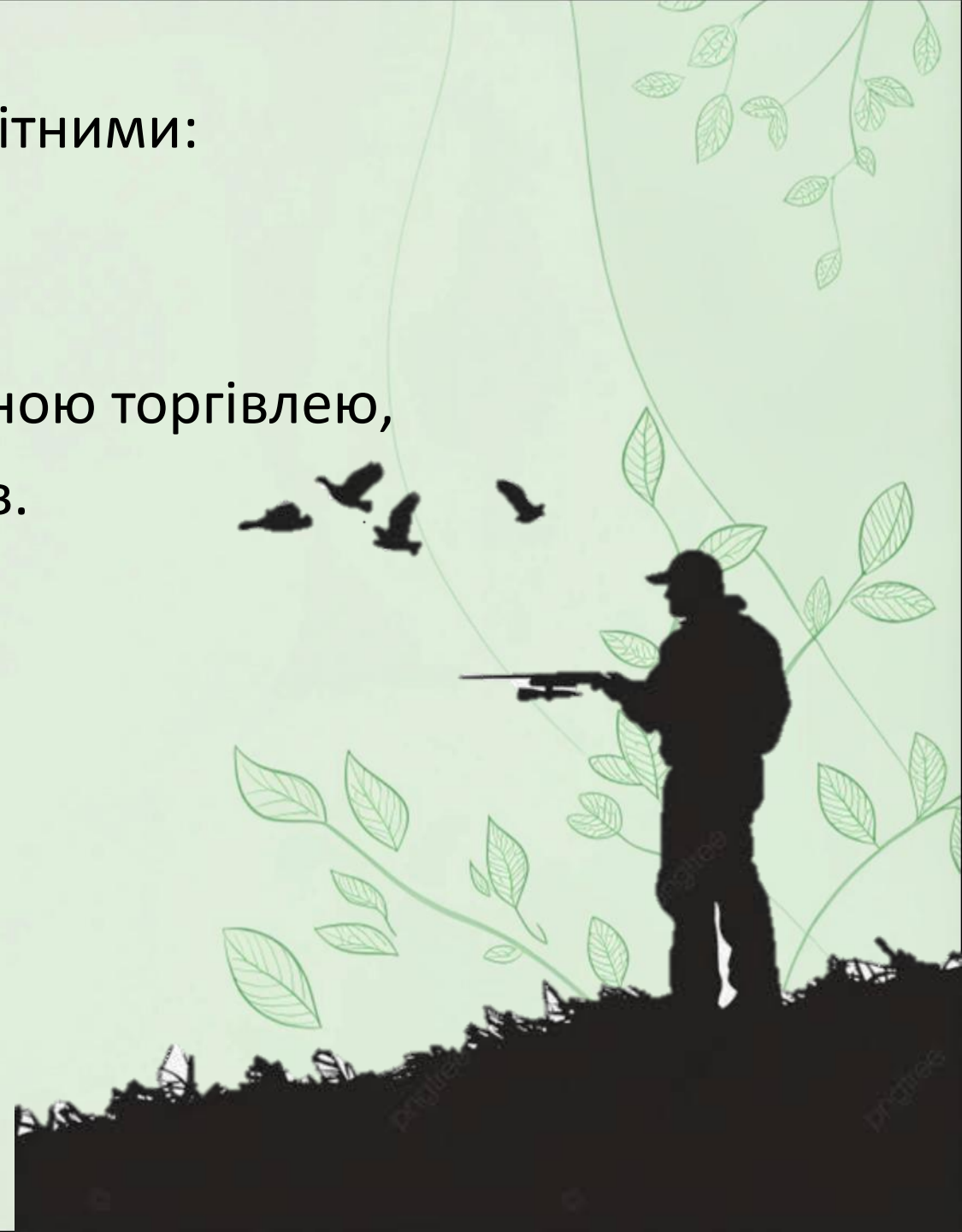
4
ЖОВТНЯ

Всесвітній день тварин
World Animal Day

Загрози життю тварин є різноманітними:

- люди руйнують місця їх проживання,
- зловживають природними ресурсами,
- займаються браконьєрством і незаконною торгівлею, що призводить до зникнення цілих видів.

Тиждень захисту тварин

Щорічно впродовж першого повного тижня жовтня у світі також відзначають ***Тиждень захисту тварин.***

У 2026 році це тиждень 5 – 11 жовтня.

Постійний комітет IVSA з благополуччя тварин (SCAW) – засновник свята – допомагає охочим організовувати заходи, щоб навчити людей *любити тварин, ставитися до них із повагою.*

Зберігаючи тварин, людина робить свій внесок у збереження самого людства.

Головні цілі події

- Поширення знань про гуманне ставлення до тварин.
- Проведення тематичних уроків/лекцій у закладах освіти.
- Заклики допомогти притулкам і безпритульним тваринам.
- Виховання відповідальності у власників домашніх улюбленців.

Всесвітній день прав тварин

У Календарі знаменних і пам'ятних дат є ще одне міжнародне екологічне свято — **Всесвітній день прав тварин**, що відзначається з 1998 року щорічно 10 грудня.

Засновано його в 50-ту річницю підписання Декларації прав людини, спрямовано на визнання та захист прав тварин.

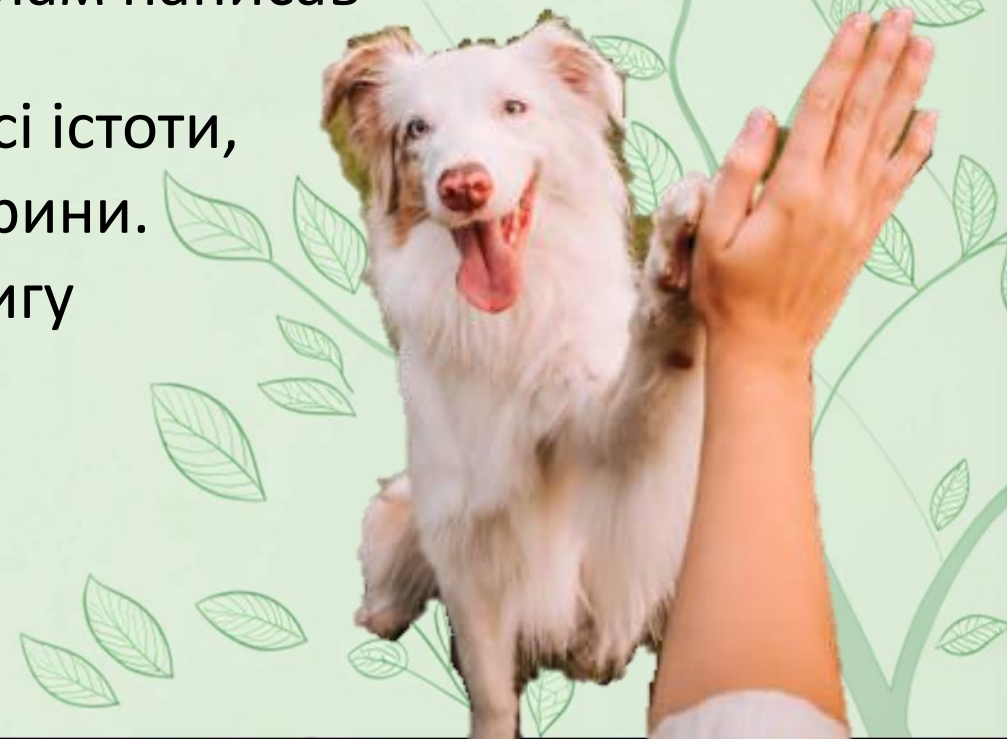
Права тварин — це захищені мораллю та законом потреби, домагання, інтереси тварин, що розглядаються як моральні партнери.

Ці права є частиною Концепції прав природи, важливим розділом екологічної етики.

Історія концепції прав тварин

- *Ідеї прав тварин* дотримувалися багато індіанських племен та інші народи.
- *Християнство та юдаїзм* оголосили право худоби на відпочинок у сьомий день тижня.
- *Судові суперечки* за участю різних тварин як суб'єктів права відомі в Стародавньому Єгипті та Середньовічній Європі.
- *У XIII ст.* арабський мислитель Ізз-Дін ібн Абд-Салам написав спеціальний трактат про права тварин.
- *У 1820 р.* німецький філософ Краузе заявив, що всі істоти, які мають душу, повинні мати права, зокрема й тварини.
- *У 1894 р.* німецький суддя Брегенцер написав книгу про юридичні права тварин.

Історія концепції прав тварин

У 1900 р. подібну працю видав французький дипломат *Енгельгард*.

Однак найґрунтовніше права тварин розглядались у книзі англійця *Генрі Сольта* «Права тварин», виданій у 1893 році.

Знову підвищився інтерес до ідеї прав природи в 1965 р., коли відома письменниця *Бриджит Брофі* опублікувала своє есе «Права тварин».

У 1970–1980 рр. у різних країнах видавалися безліч книг і статей, присвячених розробці теорії прав тварин.

Найбільш значний внесок у розвиток і популяризацію ідеї прав тварин зробили видатні західні *екофілософи, екологи та юристи: Річард Райдер, Пітер Сінгер, Том Ріган, Ендрю Лінзі, Крістофер Стоун*.

Концепція прав тварин

Надання прав тваринам не означає припинення їх використання, а тільки припиняє використання їх зі зловживанням (експлуатацію).

Саме права тварин регулюють відносини людей з тваринами.

Так, американський юрист *К. Стоун* вважає: незважаючи на те, що тварини не можуть самі захищати свої права в суді, їх права (за аналогією з правами немовлят і дорослих людей, які страждають серйозними хворобами) можуть захищати опікуни, зокрема представники екологічних організацій.

Права тварин

За всіма тваринами можуть бути визнані такі права:

- на рівні видів — право на існування, право успадкування, право на життєвий простір, право на відшкодування шкоди з вини людини, право на генетичну різноманітність (захист від генетичного забруднення), право на процвітання;
- на рівні особин — право на життя, право на природну свободу, право успадкування, право на захист від страждань з вини людини (на захист від жорстокості), право на необхідну для життя частку земних благ, право на генетичну різноманітність (захист від генетичного забруднення), право на відсутність відповідальності перед людиною, право на опіку (для домашніх і сільськогосподарських тварин).

Права тварин

Учені вважають, що правами можуть наділятися також створені людиною нові види тварин або нові види тварин, що потрапили на Землю з космосу.

Затвердження прав несе для тварин значне поліпшення ефективності їх захисту завдяки включенню розвиненого механізму правового захисту.

Права тварин стимулюють людей обмежувати, по можливості, вбивства та страждання тварин через вину людини.

Права тварин

Деякі фахівці вважають, що наділення тварин правами має відбуватися поступово.

Насамперед правами можуть бути наділені високорозвинені тварини — людиноподібні мавпи, кити, дельфіни, а також домашні улюбленці.

Права тварин

Сьогодні активісти, а також громадські організації із захисту прав тварин борються з такими напрямками діяльності людини, які грубо порушують права тварин:

- **спортивне полювання,**
- **корида,**
- **фієста,**
- **родео,**
- **дресування тварин у цирках,**
- **утримання тварин у дельфінаріях, звіринцях, зоопарках;**
- **використання шкур тварин в одязі,**
- **досліди на тваринах тощо.**

ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ

ЩО ПЕРЕДБАЧАЄ ЗАКОН

ЗАБОРОНЕНО

биття, вбивство, отруєння (каліцтво) домашніх та безпритульних тварин

контрабанду диких тварин

залишення тварин в салоні автомобіля за відсутності в ньому людини за температури повітря $> +20$ та $< +5$ °C

дарування домашніх тварин як призів

пропаганду жорстокості до тварин

утримання вдома великих хищників, отруйних змій, хижих птахів

залишення домашньої тварини прив'язаною без нагляду у громадських чи велелюдних місцях

завдання домашнім тваринам болю, страждання або пригнічення

утримання «червононожних» тварин у готелях, ресторанах, нічних клубах, на курортах

дресування тварин шкідливим для їхнього здоров'я та стану способом

використання для роботи хворих, поранених, недогодованих тварин

умертвлення тварин шляхом утоплення, задушення

надання фотопослуг з дикими тваринами – тільки у зоопарках, цирках та дельфінаріях

використання електричного струму та речовин, що призводять до отруєння тварин

замуровування тварин у підвальних приміщеннях

жебраківання з тваринами

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

жорстоке поводження з тваринами

штраф **3 400 – 5 100 грн** з конфіскацією тварини

щодо ≥ 2 тварин, групою осіб, або особою протягом 1 р. штраф **5 100 – 8 500 грн**

адміністративна відповідальність до 15 діб з конфіскацією тварини, якщо перебування у власника небезпечне

- утримання тварин у заборонених місцях
- вигулювання без повідків та намордників
- неприбирання власником тварини її екскрементів у громадському місці

попередження або штраф **170-340 грн**

повторно протягом року – штраф **340 – 510 грн**

жорстоке поводження з тваринами, що належать до хребетних, що призвело до ушкодження, каліцтва, загибелі тварини, пропаганда, нацькування тварин

обмеження волі на **1-3 р.** або позбавлення волі – від **2 до 3 р.** з конфіскацією тварини

повторно у присутності малолітньої дитини позбавлення волі від **3 до 5 р.** з конфіскацією тварини

такі дії, вчинені з особливою жорстокістю або щодо ≥ 2 тварин, або повторно, або групою осіб, – позбавлення волі від **5 до 8 р.** з конфіскацією тварини

такі дії, вчинені для створення фото-, відео- контенту або збут-поширення зображень, аудіо-відеопродукції щодо пропаганди жорстокості – позбавлення волі від **5 до 8 р.** з конфіскацією тварини

Захист тварин в Україні

В **Україні** це екологічне свято активно стали відзначати зоозахисними організаціями з 2010 року.

У 2013 році їм вдалося домогтися від Міністерства екології та природних ресурсів України зняття з державного реєстрації *фосфіду цинку* — отрути, що отруює понад 100 видів диких, домашніх і сільськогосподарських тварин.

Геноцид тварин із початком збройної агресії росії в Україні

Під час бойових дій тварини страждають від руйнування природних оселищ, голоду та поранень.

В Україні, яка нині протистоїть російській військовій агресії, військовослужбовці, рятувальники й волонтери не залишають без уваги тварин із прифронтових зон.

Службові собаки допомагають у розмінуванні, пошуково-рятувальних операціях, разом з іншими домашніми тваринами підтримують військових і навіть сприяють їх психологічній реабілітації.

Про геноцид тварин під час війни в Україні режисер *Стас Капралов* зняв документальний фільм «*У пошуках Ніки*».

Наслідки атаки на екопарк під Харковом

3 березня 2025 року. Фото Олени Клименко.

Фото Колаж «Телеграф»

Турбота про тварин і охорона їхнього середовища – наш спільний обов'язок.

Лише об'єднавши зусилля, ми зможемо створити гармонійний та безпечний світ як для людей, так і для тварин.

Як можна долучитися до кампаній із захисту тварин:

- стежити за анонсами на офіційних сторінках UAnimals;
- долучатися до шкільних чи громадських просвітницьких заходів;
- підтримувати притулки для тварин фінансово або донорським кормом тощо.

Методичний кейс

Образ тварин у літературі

Тварини в художній літературі — це важливі персонажі, алегорії та символи, які допомагають розкрити внутрішній світ людини, суспільні проблеми чи закони природи.

У казках кожна тварина має свій сталий характер, який символізує певну людську рису: **лисиця** завжди хитра та маніпулятивна, **вовк** жадібний і голодний, **ведмідь** сильний, але часто вайлуватий, **заєць** полохливий, проте кмітливий.

Письменники використовують образи тварин, щоб показати вірність і людяність, доброту та милосердя, свободу або беззахисність.

Твори про тварин, які можна рекомендувати для читання дітям молодшого шкільного віку (6–10 років)

- *Ерін Гантер. «Коти-вояки»* (пригодницька фентезі-серія про чотири клани диких котів, які змагаються за виживання, полюють і захищають свої території).
- *Сашко Дерманський. «Чудове Чудовисько»* (казка про дружбу дівчинки Лесі та доброго рожевого монстрика Чу).
- *Оксана Луцевська. «Куди зникли сині кити?»* (зворушлива історія про емпатію та збереження великих морських тварин).
- *Таня Малярчук. «Микитась та інші собаки»* (світла книга про життя безпритульного песика та його друзів).
- *Катерина Міхаліцина. «Бенні, який любив котів», «Хто росте в парку».*
- *Девід Петерсен. «Мишачий гвардієць»* (про хоробрих мишей-лицарів, які захищають своє королівство від хижаків і зрадників).
- *Василь Сухомлинський. «Він тільки живий красивий»* (про великого метелика Махаон).
- *Фрауке Шойнеманн. «Агенти ООКот»* (про кота Вінстона Черчілля, який веде таємне розслідування, уміє розгадувати людські загадки та навіть мінятися тілами).

Твори про тварин для підлітків (11–15 років)

- *Володимир Арєнєв «Мандрівний замок хакера»* (фантастична повість, де вагому роль відіграють фантастичні тварини та кіберістоти).
- *Олесь Бердник «Стріла часу», «Хто зважиться — вогняним наречеться», «Чотири квитки до планети Земля».*
- *Микола Вінграновський «Сіроманець»* (про дивовижну дружбу сліпого вовка та хлопчика Сашка).
- *Євген Гуцало «Лось»* (про порятунок лісового звіра двома хлопчиками та жорстокість бракон'єра).
- *Джек Лондон «Морський вовк»,* інші пригодницькі твори, де дика природа протистоїть людині.
- *Джордж Орвелл «Колгосп тварин»* (політична алегорія, де через образи тварин показано механізми тоталітаризму).
- *Григор Тютюнник «Оленятко»* (щемлива та реалістична класична повість про взаємодію підлітка зі світом дикої природи).
- *Борис Харчук «Бабуся і бусол»* (про стосунки людини та птаха).
- *Юрій Ярмиш «Книга, яку треба прочитати до того, як ти виростеш»* (філософські казки-притчі про тварин та природу).

Науково-популярна література

Науково-популярні видання поєднують захопливі розповіді й наукові факти про життєвий світ фауни та флори, допомагають дітям і підліткам краще вивчати біологію, зоологію та екологію.

Науково-популярна література

- **Пол Баррет. «Динозаври. Велика енциклопедія»** (ґрунтовне палеонтологічне видання, містить фотографії реконструйованих скелетів, карти доісторичних регіонів проживання, еволюційні дерева та детальний опис понад 50 видів прадавніх ящерів).
- **Кирило Булаховський, Максим Гаврилюк. «Розповіді про тварин та їх назви»** (книга доступно та весело пояснює походження назв різних істот, особливості їхньої біології та дивовижні факти про всі класи — від комах до ссавців).
- **Володимир Верховень. «Вусохвості й лапокрилі. Читанка про тварин»** (пізнавальна книга для дітей від 6 років, яка містить вірші, загадки та яскраві розповіді про те, як дикі тварини спілкуються, виховують дитинчат і адаптуються до природи).
- **Джеральд Даррелл. «Моя сім'я та інші звірі», «Гончаки Бафуту».**
- **Нікола Кухарська. «Атлас зниклих тварин»** (у книзі показано повну картину еволюції та причин вимирання прадавньої фауни Землі).
- **Даніель Нассар. «Архітектори у світі тварин»** (про 14 найдивовижніших інженерних та будівельних шедеврів, які створюють бджоли, бобри, терміти, інші істоти).
- **Рейчел Ротман. «Суперсили тварин»** (у виданні детально розбираються біологічні феномени: як кажани бачать у темряві за допомогою ехолокації, чому хамелеони змінюють колір і як деякі ящірки можуть бігати по воді).
- **Яна Хоменко. «Такі, як ми. Про тварин та їхні характери»** (інтерактивна книга про характери та звички диких і домашніх тварин подані з гумором, а портрети істот мають ефект доповненої реальності (AR), тобто «оживають» на екрані смартфона).

Тематичні матеріали

- [Матеріали до Всесвітнього дня захисту тварин \(4 жовтня\)](#)
- [Презентація до тематичного дня «Всесвітній День захисту тварин»](#)
- [4 жовтня – Міжнародний день захисту тварин: добірка корисних матеріалів для вчителів](#)
- [Всесвітній день захисту тварин](#)
- [Всесвітній день захисту тварин](#)
- [Всесвітній день тварин: тематичні матеріали для школярів](#)

[від EDUC](#)

Відеоконтент

- [Всесвітній День захисту тварин](#)
- [Всесвітній день тварин. Заняття для дітей](#)
- [Дітям до Всесвітнього дня тварин](#)
- [Міжнародний день захисту тварин. Чому важливо дбати про наших менших друзів?](#)
- [4 жовтня. Всесвітній день захисту тварин.](#)
- [Всесвітній день захисту тварин](#)
- [4 жовтня – Всесвітній день захисту тварин](#)
- [Всесвітній день захисту тварин](#)
- [Урок доброти. До Всесвітнього дня захисту тварин.](#)

Використані джерела

- Всесвітній день тварин. – Режим доступу:
<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%81%D0%B5%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%96%D0%B9%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%8C%D1%82%D0%B2%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD>
- Гарєєва М. На Півдні України російські військові убили червонокнижного зубра / Марина Гарєєва. – Режим доступу: <https://khpg.org/1608814484>
- Коваль В. Кров та розкидані туші тварин: стали відомі наслідки удару росіян по екопарку Фельдмана під Харковом (фото, відео) / Владислава Коваль. – Режим доступу: <https://war.telegraf.com.ua/ukr/war-in-ukraine/2025-03-03/5900372-krov-ta-rozkidani-tushi-tvarin-stali-vidomi-naslidki-udaru-rosiyan-po-ekoparku-feldmana-pid-kharkovom-foto-video>
- Права тварин. – Режим доступу:
<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B2%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD>
- Ківва І. Прив'язь, вигул і покинуті тварини: що в Україні може змінити законопроект №11328 / Ілона Ківва. – Режим доступу:
<https://moreliudei.media/teksty/pryviaz-vyhul-i-pokynuti-tvaryny-shcho-v-ukraini-mozhe-zminyty/>

Відвідайте сайт Харківської академії неперервної освіти

<http://edu-post-diploma.kharkov.ua/>

Із метою інформаційно-методичної підтримки педагогічних і бібліотечних працівників Харківщини на сайті створено розділ «Бібліотека», який поділяється на підрозділи: *Видання Академії, Підручники та Шкільні бібліотеки*.

- У цих підрозділах можна знайти інформацію:
- про надходження підручників до області;
 - рекомендації щодо відбору підручників;
 - кейси матеріалів методичних вебсемінарів, які розкривають систему роботи шкільних бібліотек в умовах дистанційного навчання та воєнного стану;
 - щомісячні Календарі знаменних і пам'ятних дат;
 - буктрейлери, презентації, слайд-шоу до знаменних дат і подій тощо.

Підписуйтесь на YouTube-канал бібліотеки Харківської академії неперервної освіти

Шукаєте натхнення чи нові ідеї для шкільної бібліотеки?

YouTube-канал *бібліотеки Харківської академії неперервної освіти* — простір, де досвід перетворюється на відеоформат.

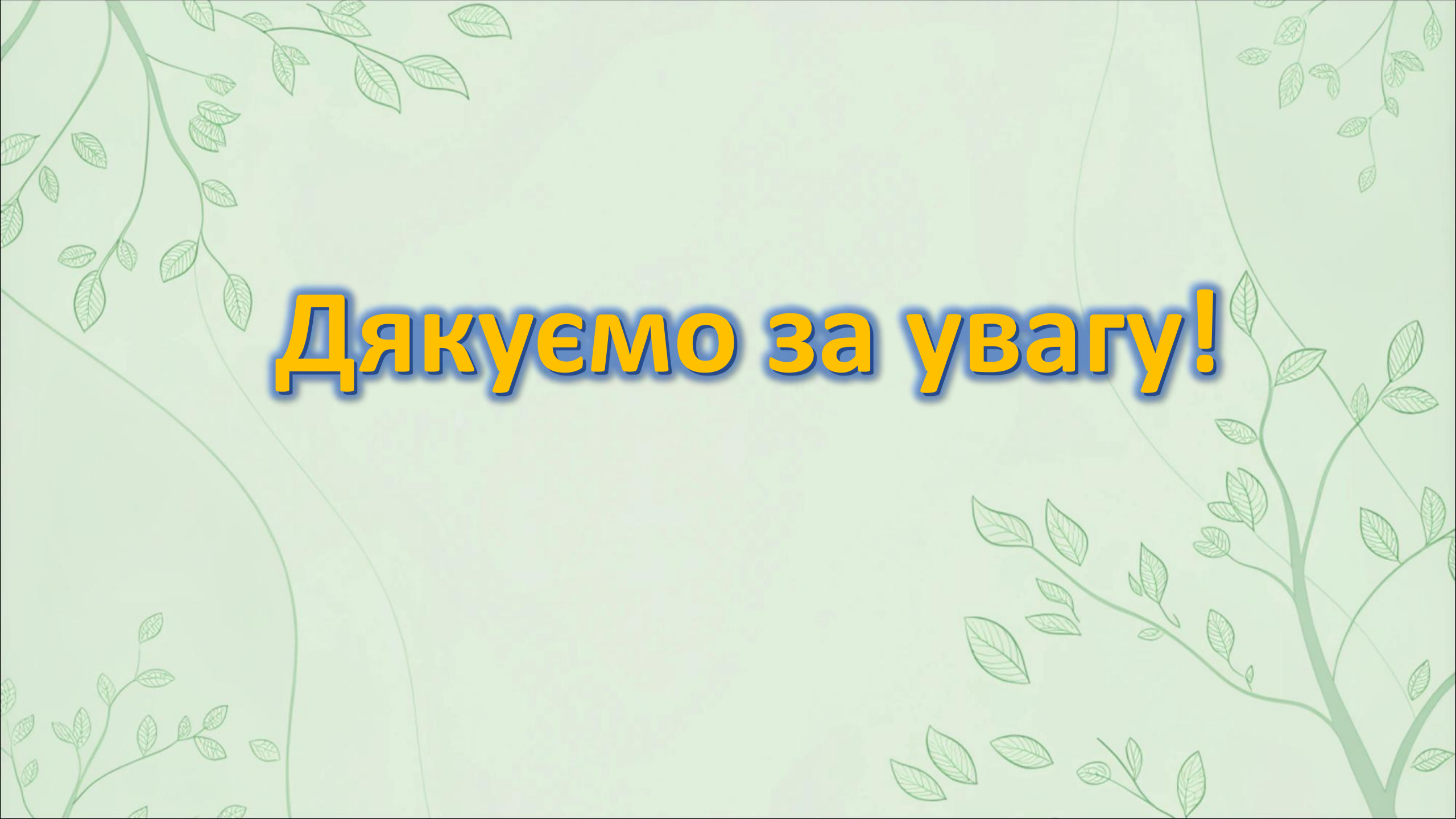
Що ви знайдете на каналі:

✓ буктрейлери, слайд-шоу, презентації, віртуальні виставки до знаменних дат і подій, багато корисних і цікавих матеріалів.

Підписуйтесь, щоб не пропустити актуальні оновлення для Вашого професійного портфоліо!

<https://www.youtube.com/channel/Uctl32PsIt90H0bYwdY-T8rw>

The background of the slide is a light green color with a subtle pattern of stylized green leaves and branches. The leaves are simple, elongated shapes with small veins, and the branches are thin, curved lines. The overall design is clean and modern.

Дякуємо за увагу!